

Tidsskriftets leserundersøkelse 2007

Sammendrag

Bakgrunn. Høsten 2007 fikk Legeforeningens forskningsinstitutt i oppdrag å gjøre en ny leserundersøkelse for Tidsskriftet.

Materiale og metode. Tre tilfeldige utvalg på henholdsvis 1 500 yrkesaktive leger, 250 medisinstudenter og 250 pensjonister, fikk spørreskjema og kunne svare enten elektronisk eller på papir. 48 % av studentene, 54 % av legene og 76 % av pensjonistene svarte.

Resultater og fortolkning. 54 % av leserne bruker minst en halv time på hvert nummer av Tidsskriftet. 20 % av pensjonistene, 9 % av legene og 7 % av studentene bruker to timer eller mer. Målene om medlemsbladfunksjon og faglig oppdatering oppfylles signifikant bedre enn målene om å stimulere til medisinsk forskning og fagutvikling, å bidra til holdningsdanning hos legene samt å fremme helsepolitisk debatt. Oversiktsartikler, nytt fra andre tidsskrift og Noe å lære av ønskes det mer av, mens annonser, Språkspalten og Medisin og kunst ønskes det mindre av. 32 % av studentene, 19 % av legene og 59 % av pensjonistene brukte ikke Tidsskriftets nettsider. Nettsidene ble særlig brukt til å finne tidligere publiserte artikler, men også til å lese artikler på skjerm. Med hensyn til layout ble særlig papirkvalitet og fotokvalitet fremhevet som bra. Alt i alt svarer leserne at Tidsskriftet ikke oppleves som for kompakt og at det har mange interessante artikler.

Olaf Gjerløw Aasland

olaf.aasland@legeforeningen.no
Legeforeningens forskningsinstitutt
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo

og
Institutt for helseledelse og helseøkonomi
Universitetet i Oslo

Høsten 2007 fikk Legeforeningens forskningsinstitutt i oppdrag å gjøre en ny leserundersøkelse for Tidsskriftet. Slike undersøkelser er tidligere gjort i 1986 (1), 1990 (2), 1994, 1998 (3), 2001 og 2003. Undersøkelsene i 1998 og 2001 ble gjort av Forskningsinstituttet.

Materiale og metode

Et spørreskjema ble utarbeidet i samarbeid med Tidsskriftets redaksjon. Foruten de vanlige temaene om hvor ofte og hvor mye Tidsskriftet leses, i hvilken grad Tidsskriftet oppfyller sin målsetting og hvilke av de faste innholdskomponentene som leses mer eller mindre, var det denne gangen lagt spesiell vekt på å få opplysninger om samspillet mellom papirutgaven og den elektroniske utgaven av Tidsskriftet og lesernes oppfatning om mulige fremtidige nettsatser.

Det ble trukket tre tilfeldige utvalg fra registeret over legeabonnenter. Disse besto av henholdsvis 1 500 yrkesaktive leger, 250 medisinstudenter og 250 pensjonister. Respondentene kunne velge mellom å fylle ut et 12 siders spørreskjema som skulle returneres i en prefrankert svarkonvolutt, eller å logge seg inn på en nettside og svare elektronisk.

På enkelte av svarene der det ble benyttet Likert-skala, er det beregnet gjennomsnittsverdier for å sammenlikne grupper, ellers er det prosentvise sammenlikninger. Dels er det benyttet gruppeinndeling etter de tre utvalgene (studenter, yrkesaktive leger og pensjonister), dels en ytterligere oppdeling i studenter, allmennleger, sykehusleger, leger i spesialisering, privatpraktiserende spesialister, forskere og andre yrkesaktive leger.

Resultater

Svarfordeling og svarmønster

48 % (121/250) av studentene, 54 % (806/1 500) av legene og 76 % (190/250) av pensjonistene svarte. Samlet svarprosent var 56 (1 117/2 000). Dette er en noe lavere svarprosent enn ved tidligere leserundersøkelser (e-fig 1). E-figur 1 viser aldersfordelingen blant henholdsvis studenter, leger og pensjo-

nister. Den topuklete fordelingen blant legene tilsvarer aldersfordelingen blant alle yrkesaktive leger. Bare 10 % valgte å svare elektronisk. En logistisk regresjon med kjønn og kategori som uavhengige variabler viser at justert oddsforhold for elektronisk svar for menn er 1,9 (95 % KI 1,3–2,9) i forhold til kvinner, og 11,8 (4,6–30,2) for studenter og 3,6 (1,5–8,3) for yrkesaktive leger i forhold til pensjonister.

Tid på lesing av Tidsskriftet

Halvparten av studentene og de yrkesaktive legene bruker vanligvis 15–30 minutter på å lese Tidsskriftet, mens halvparten av pensjonistene bruker 30–60 minutter. 20 % av pensjonistene, 9 % av legene og 7 % av studentene bruker to timer eller mer. Andel som brukte en halv time eller mer var tidligere over 60 % mens den i 1999 og 2001 var nede i under 50 %. Den har altså gått opp igjen, og økningen fra 47 % (542/1 153, 95 % KI 44–50) i 2001 til 54 % (603/1 117, 95 % KI 51–57) er statistisk signifikant.

Oppnåelse av Tidsskriftets målsetting

Tidsskriftet har følgende målsetting:

- å være et organ for medisinsk utdanning som stimulerer til faglig vedlikehold og fornyelse for legen som allmenn kliniker (4)
- å stimulere til medisinsk forskning og fagutvikling (1)
- å bidra til holdningsdanning hos legene ved å videreutvikle etiske og kulturelle idealer i den medisinske tradisjon (3)
- å fremme helsepolitisk debatt (2)
- å være et medlemsblad for Den norske legeforening (5)

Tallene i parentes angir respondentenes rangering av delmålene. Målene om medlems-

Hovedbudskap

- Tidsskriftet oppnår i stor grad sine fem delmål, særlig medlemsbladfunksjonen og det å bidra til faglig oppdatering
- Over halvparten av Tidsskriftets lesere bruker minst en halv time på hvert nummer
- Leserne vil gjerne ha enda flere oversiktsartikler og mer nytt fra andre tidsskrifter
- Bare én av fire lesere har aldri benyttet Tidsskriftets nettsider

bladfunksjon og faglig oppdatering kommer signifikant bedre ut enn de andre tre. Sammenliknet med 1999 og 2001 er rangeringen av måloppnåelsene den samme, men avstanden mellom de to beste og de tre andre har økt. Data tillater dessverre ikke testing av eventuelle statistisk signifikante endringer over tid.

Faste innslag og nytteverdi

Figur 2 viser hva leserne synes om mengden av 23 forskjellige faste innslag i Tidsskriftet. Oversiktsartikler, nytt fra andre tidsskrift og Noe å lære av ønskes det mer av, mens annonser, Språkspalten og Medisin og kunst ønskes det mindre av. Kronikker, Oss imellom og lederartikler synes å være riktig dosert. Temaserier rangeres høyere blant pensjonistene, mens Legemidler i praksis er mer populært blant studentene.

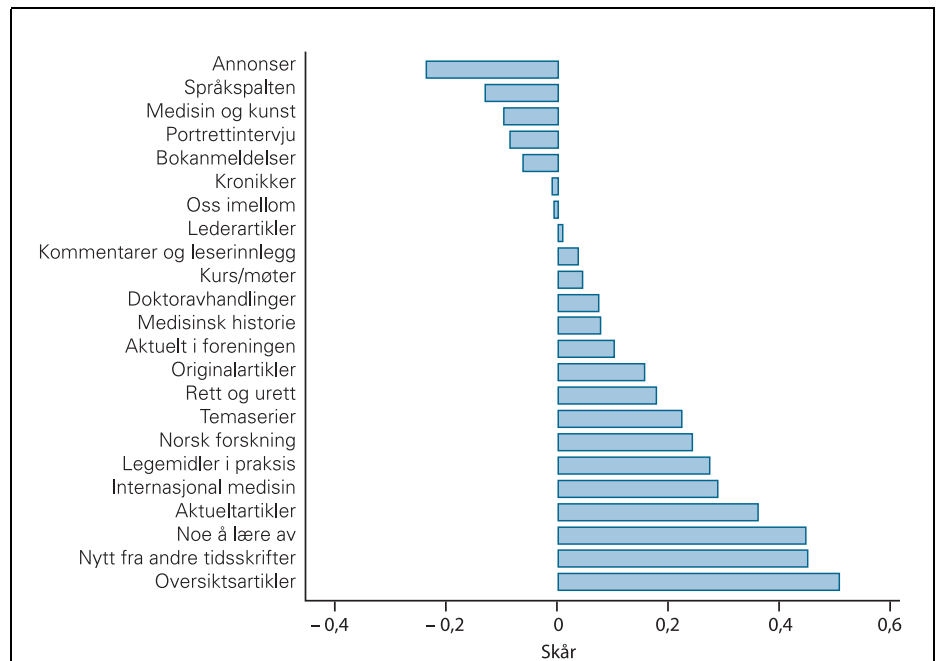
De vitenskapelige artiklene

Vi spurte hvordan leserne vurderte henholdsvis nytteverdi, kvalitet og aktualitet av de vitenskapelige artiklene i Tidsskriftet. På en skala fra 1 (dårlig) til 4 (meget bra) skåret kvalitet signifikant høyere enn nytteverdi og aktualitet, med en gjennomsnittsverdi på 2,82 (95 % KI 2,81–2,89). Studentene skåret høyest på nytteverdi, med 2,94 (2,83–3,06), tett fulgt av leger i spesialisering med 2,84 (2,75–2,94). Privatpraktiserende spesialister lå signifikant lavere, med 2,50 (2,31–2,69). På kvalitet skåret gruppen av andre yrkesaktive leger høyest, med 3,14 (2,94–3,33), fulgt av studentene med 3,10 (3,00–3,20). Her skåret både allmennlegene, sykehuslegene og de privatpraktiserende spesialistene signifikant lavere. Forskerne skåret lavest, med 2,43 (1,99–2,87), men forskjellen blir ikke signifikant, siden forskergruppen er liten. På aktualitet skåret også studentene høyest, med 3,00 (2,88–3,12) fulgt av leger i spesialisering, med 2,87 (2,77–2,97). De fleste andre gruppene skåret signifikant lavere her.

Tidsskriftets nettsider

På spørsmål om bruk av Tidsskriftets nettsider var det 27 % av respondentene som aldri brukte nettsidene, 32 % av studentene, 19 % av legene og 59 % av pensjonistene. Til sammenlikning var det i 2001 ca. 47 % av de yrkesaktive legene som aldri brukte nettsidene. 18 % brukte nettsidene et par ganger i uken eller oftere (fig 3). Vi spurte om hvordan Tidsskriftets nettsider ble benyttet, og oppga 11 mulige svaralternativer der det var mulig å krysse av på flere. På figur 4 er svarene rangert i forhold til hvor mange som krysset av på de forskjellige svaralternativene. Det vanligste er å bruke nettsidene til å finne tidligere artikler. Nesten 50 % av legene og studentene krysset av på dette. Minst vanlig var å lytte til podkast, bare 2 % krysset av her. Blant disse var det ingen studenter.

Vi spurte også om hvilke nye tilbud man

Figur 2 Svar på spørsmålet om balansen mellom 23 faste innslag i Tidsskriftet. For hvert innslag skulle respondentene angi «mer av dette», «passe mengde» eller «mindre av dette». Svaralternativene ble skåret henholdsvis 1, 0 og -1, og figuren fremstiller gjennomsnittet for hvert innslag. N = 1 049–1 071

kunne tenke seg på Tidsskriftets nettsider og listet ni alternativer (e-fig 5). De er skåret slik at en negativ gjennomsnittsverdi indikerer at flere svarte nei eller vet ikke enn ja. Det er særlig mer nytt fra andre medisinske tidsskrift som kommer godt ut, mens på alternativet artikler tilrettelagt for lommedatamaskin (personlig digital assistent, PDA) svarer et flertall at de ikke kunne tenke seg dette. Her var det imidlertid en klar aldersgradient, idet 34 % av studentene, 24 % av legene og 13 % av pensjonistene svarte ja på spørsmålet om lommedatamaskin.

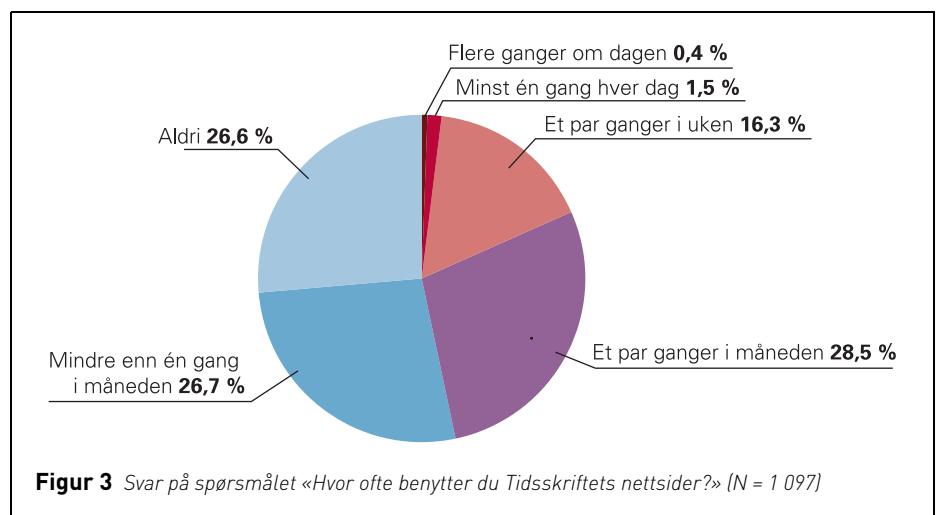
Nesten 90 % av legene og studentene og vel 50 % av pensjonistene svarte at de kunne fylle ut elektroniske skjemaer og sende dem over Internett, og enda flere svarte at de kunne skrive ut direkte fra Internett.

Andre anvendelser av Tidsskriftet

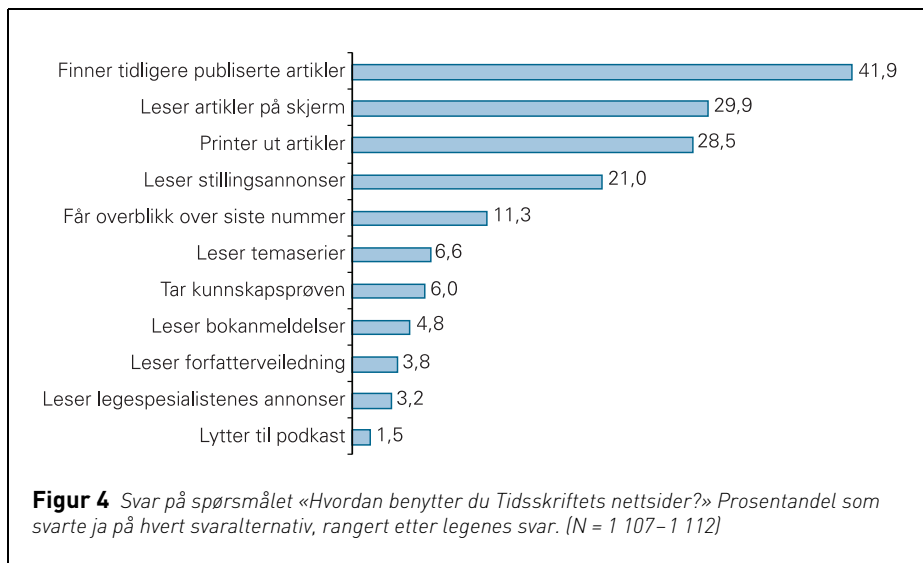
Vi ba respondentene angi hvor ofte de brukte Tidsskriftet i forbindelse med pasienthenvelser, kliniske situasjoner og nye temaer. Svaralternativene Generelt og Annet var også inkludert. 35 % av legene svarte at de brukte Tidsskriftet av og til eller ofte i forbindelse med pasienthenvelser, og 64 % at de brukte det av og til eller ofte i forbindelse med kliniske situasjoner. Over 80 % av både studenter, leger og pensjonister brukte Tidsskriftet av og til eller ofte i forbindelse med nye temaer.

Tidsskriftets layout

På en skala fra 1 (dårlig) til 4 (meget bra) ble respondentene bedt om å vurdere sju elementer av Tidsskriftets layout. Best ut kom papirkvaliteten med 3,38 (3,34–3,41) og fo-

Figur 3 Svar på spørsmålet «Hvor ofte benytter du Tidsskriftets nettsider?» (N = 1 097)

tokvalitet med 3,35 (3,32–3,39). Forsidene skåret 3,12 (3,07–3,16), og farge- og effektbruk skåret 3,08 (3,04–3,12).

Andre oppfatninger om Tidsskriftet

Ti utsagn om Tidsskriftet, hvorav tre var negativt formulert, ble skåret på følgende skala (tallverdi i parentes): Helt uenig (–2), Delvis uenig (–1), Verken/eller (0), Delvis enig (1) og Helt enig (2). Svarene viser at bare de negativt formulerte utsagnene fikk negative gjennomsnittsverdier, slik at deres tallverdier i en rangering kan sammenliknes direkte med de andre. Dermed blir det utsagnene om at «Tidsskriftet har mange interessante artikler» og «Tidsskriftet er (ikke) for kompakt» som får de høyeste tallverdiene, og «Artiklene er (ikke) for detaljerte» og «Tidsskriftet er viktig for å holde meg orientert i mitt fagfelt» som får de laveste (fig 6).

Tidsskriftets annonser

Tidsskriftet er økonomisk avhengig av sine annonser, og annonsemarkedet er i rask endring. Man er derfor på utkikk etter andre potensielle annonsører enn legemiddelindustrien. 11 forskjellige bransjer eller varettyper ble listet. Alle bransjene fikk negative verdier, dvs. at det var flere som svarte nei enn ja. De som kom «best» ut var reiser, data og forsikring, mens bil/båt, andre merkevarer og klokker tydeligvis var lite interessant. Gjennomgående var studentene noe mer interessert i denne typen annonser enn legene og pensjonistene, og menn noe mer enn kvinner.

Generelt

Om lag 80% av respondentene svarte at de alt i alt likte Tidsskriftet godt eller meget godt. På spørsmål om Tidsskriftet ga

tilstrekkelig informasjon om Legeforeningens forskjellige aktiviteter og tilbud svarte 33% av studentene, 53% av legene og 72% av pensjonistene bekreftende, mens henholdsvis 15%, 18% og 6% svarte nei. Resten svarte vet ikke. Om lag 20% svarte at de ofte leste Tidsskriftets annonser, og omtrent like mange at de aldri leste annonsene. Resten svarte at de leste dem av og til.

Konklusjon

I forhold til Tidsskriftets fem erklærte målsettinger er det særlig for de tre målene om å stimulere til medisinsk forskning og fagutvikling, å fremme den helsepolitiske debatt samt å bidra til holdningsutvikling hos legene ved å videreutvikle etiske og kulturelle idealer i den medisinske tradisjon, det er et forbedringspotensial. Med hensyn til nytteverdi, aktualitet og kvalitet på de vitenskapelige artiklene står kvaliteten frem som det beste, målt på samme skala som de to andre egenskapene. På en skala fra 1 til 4 er gjennomsnittsverdien for kvalitet for hele utvalget 2,9, med høyere verdier for leger i spesialisering og studenter, som vel må være to av de viktigste målgruppene. Disse to gruppene ligger også over gjennomsnittet på målet nytteverdi.

Tre av fire leger benytter Tidsskriftets nettsider i forskjellig grad, og andelen som benytter nettsidene har økt betydelig siden 2001, da bare halvparten av legene benyttet nettsidene. Studentene og de yngre legene bruker naturlig nok Internett oftere og mer enn sine eldre kolleger. Det leserne gjerne vil ha mer av på nettsidene er videre tilgang til andre webområder: nyheter fra andre medisinske tidsskrifter, medisinske lenkesamlinger og aktive lenker til PubMed i referanselistene.

Alt i alt svarer leserne at Tidsskriftet ikke oppleves som for kompakt og at det har mange interessante artikler.

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

e-fig 1 og e-fig 5 finnes i artikkelen på www.tidsskriftet.no

Litteratur

1. Nylenna M, Harlem OK. «Tidsskriftet»s leserundersøkelse 1986. Tidsskr Nor Lægeforen 1986; 106: 2084–5.
2. Nylenna M. Tidsskriftets leserundersøkelse 1990. Tidsskr Nor Lægeforen 1990; 110: 3912–3.
3. Aasland OG, Nylenna M. «.. at byde Dem et værdifuldt og underholdende Stof». Tidsskriftets leserundersøkelse 1999. Tidsskr Nor Lægeforen 1999; 119: 2482–6.

Manuskriptet ble mottatt 4.2. 2008 og godkjent 23.5. 2008. Medisinsk redaktør Erlend Hem.

